

Välismaakirjad.

Rahvusvaheline Lastekaitse ja Lastearstide Kongress Roomas 23.—30. sept. 1937.

I

Teine Rahvusvaheline Lastekaitse Kongress toimus Roomas, Circus Maximus'es, 23.—26. septembrini. Temast võtsid ametlikult osa 36 riiki üle 700 isikuga, nende hulgas palju lastearste ja lastehaiguste professoreid.

Kongress töötas kahes sektsioonis. I sektsioon oli tervishoidlik-sanitaarne, II — juriidilis-sotsiaalne. Kummaski sektsioonis oli viis peateemat, millede ümber keerlesid arutlused.

Esimesest sektsioonist oli osavõtt märksa suurem kui teisest.

I sektsiooni teemadeks olid:

1. Kaitseabinõud imikute suremise vastu toitehäirete tagajärjel. Siin toonitasid kõik kõnelejad (Ethel Cassie, R. Berno, Rott, A. von Reuss, Ruggero Vagli) emarinnaga toitmise tähtsust imikute kasvatamisel. Eriti peaksid kuus esimest kuud kõik lapsed emapiima saama. Kui emal tõesti ei peaks niipalju piima olema, et last täielikult toita, siis võiks ja peaks loomapiima ainult emarinnale täienduseks andma, mitte aga rinnaga toitmist ära jätma.

Edaspidi peaksid perekonnad enam ammesid laste kasvatamisel kasutama hakkama, sest on palju naisi, kes kahte, isegi kolme last suudavad korruga toita. Ja ammerinna ja ammeapiima kasutamiseviisid on mitmeid.

Praegu seisavad vastsündinute osakonnad igal pool sünnitusasutis arstide-akušööride juhtimisel. Viimased on harilikult ikka väga koormatud oma töödega ja vastsündinute jaoks jääb neil vähe aega üle; sagedasti ei tunne nad nende vastu mitte ka erilist huvi. Seepärast peaksid vastsündinute-osaonnad edaspidi lastearstide kätte usaldatama,

kes neid uuriks ja eriti algul selle eest hoolitseksid, et emad oma lapsi rinnaga toidaksid.

Paljud emad võtavad rinnaga toitmist liiga kergelt ja juba mõnede katsete järel jätavad rinnaga toitmise ära, tõendades, nagu ei oleks neil mitte piima. Hüpogalaktia või vähepiimasus tuleb ju ette, kuid kaugeltki mitte sel määral, nagu mõned emad seda tahavad kinnitada.

Kui lapsele peaks tõesti tarvis olema juba esimesel poolaastal loomapiima anda, siis peaks see piim hea ja värske olema ja eeskujulikest piimakarjadest saadama. Ta peaks oma hinna poolest ka kehvemaile kättesaadav olema.

Edasi toonitati seda, et kunstliku toitmise korral ei tule loomapiima mitte nii tugevasti lahjendada (1:3), nagu seda veel paljud arstid praegugi teevad. $\frac{1}{2}$ piima ja $\frac{2}{3}$ piima peaks paras lahjendus olema.

Prof. Rott Berliinist näitas arvude abil, et imikute suremus soolekatarride tagajärjel kõigis kultuurmaades on vähenemas. Ta andmete järgi suri 1000 elussündinu kohta:

Saksamaal	6,7	(1933)
Taanis	5,7	(1934)
Inglismaal ja Wales'is	6,6	(1932)
Norras	2,2	(1933)
Rootsis	2,5	(1933)
Itaalias	34,0	(1935)
Ungaris	37,1	(1935)

Eriti suur on suremus soolekatarride tagajärjel esimesel elukuul. Ta on läbisegi 6 korda suurem kui teistel kuudel.

Edasi näitab prof. Rott, et kunstlikult toidetud laste suremus on üldse kolm korda suurem kui rinnapiimaga toidetute suremus. Kahes linna ja kahes maa osas on ta leidnud, et lastest, kes said

0—1 kuu rinda suri	9 last	100 elussündinu kohta
2—3 kuu rinda suri	7 last	100 elussündinu kohta
4 kuu rinda suri	5 last	100 elussündinu kohta
5—6 kuu rinda suri	4 last	100 elussündinu kohta

Ta järeldab oma andmeist, et kõige paremaid tagajärgi saavutatakse siis, kui last 7 kuud rinnaga toidetakse. See pärast on ilmtingimata nõue, et iga ema peab ise oma last imetama.

Prof. Husler'i andmete järgi imetavat Münchenis ainult 10% emasid oma lapsi kuni 6 kuud, kõik teised aga vähem aega.

Prof. Rott loeb vastsündinu kunstlikult toitmist otse- selt veaks ja ütleb, et rinnaga toitmise propageerimise kõrval peame ka seda nõudma, et arstid saaksid imikute toitmise küsimusis hästi ette valmistatud ja pärast nendes küsimusis edasi õpetatud.

Ka prof. Rott nõuab, et imikuile ei antaks normaal- toiduks loomapiima lahjendusi alla poole piima ja suhkrut lisataks juurde mitte vähem kui 5%.

Tuleb arvata, et maades, kus imikute suremus on üle 10%, jätab nende toitmine veel palju soovida. Rahuldavaks tuleb imikute suremust ja toitmist lugeda, kui nendest sureb viis või vähem 100 elussündinu kohta.

2. Suveasundused enne kooliealisile lastele.

Kuna kooliealisile lastele juba ammu on hakatud suve- asundusi korraldama, on eelkooliealised (3—8) sagedasti tähelepanemata jäetud. Nemad tarvitavad samuti suvel head, värsket maaõhku ja päikest. Nendele soovitati asutada suure- mate laste suveasunduste juurde eriosakondi, kus nad õdede ja lasteaednikkude valve all kosuksid ja kasvaksid. Seda väikelaste maalesaatmise viisi kasutatakse juba pikemat aega Šveitsis heade tagajärgedega.

3. Eurooplaste laste tervishoidlik kaitse kolooniais.

Siin tulevad küsimuse alla troopilised ja subtroopilised maad. Harilikult elab nendes kohtades vähe eurooplasi: ametnikud ja mõned kaupmehed. Euroopa naised sünnitavad nendes maades hästi ja imetavad esialgu ka kaunis hästi, kuid piima eritumine jääb paljudel naistel varsti väheseks ja siis tulevad raskused: kas toita last kondenseeritud — suhkurda- tud piimaga või saata ema lapsega Euroopasse. Ammesid sealt ei taheta võtta, samuti olla raske vähegi kõlblikku piima saada.

4. Kehaline kasvatus algkoolieas.

Siin oli üheks peanõudeks, et koolimajad oleksid ümbrit- setud puhta, värskes õhuga ja päikesega. Selleks peaksid nad piiratud olema suurte parkidega või suurlinnades koguni välja viidud linna äärde.

Igas koolis peaks lastele iga päev üks või mõlemis- tund olema, sest see on alatine ja ammune kooliarstide nõue.

Peale selle peaks õppetundide ajal koolides mitu korda

5—10 minutit vabu harjutusi tehtama lahtiste akende all, mis elustaks lapsi, kõvendaks nende muskulatuuri ja süvendaks hingamist.

Peale selle oleks muidugi hea, kui pühapäeviti, pühade ajal ja suvevaheaegadel lapsed saaksid ette võtta jalakäikusi, mis tuleks kasuks nende kehalisele ja vaimsele arenemisele.

Laps tahab liikumist ja seda tuleb temale võimaldada.

Koolis peaksid arst ja pedagoog käsikäes ja täielises kooskõlas töötama.

5. Preventiivsed abinõud vallaslaste halvemate tervishoiuolude parandamiseks.

Siin räägiti vallaslaste kahetsusväärsest seisundist, kuid pidevaid ja tõhusaid abinõusid nende saatuse kergendamiseks oli raske leida.

Näidati Norramaa vallaslaste seadusele, millised põhimõtted ka teised Skandinaavia riigid ühes Soomega on omaks võtnud.

II sektsioonis olid järgmised teemad päevakorras:

1. Alaealiste sotsiaalne hoolekanne ja rahvusvahelised kokkulepped.

2. Laste saatus juhul, kui vanemate abielu tühistub või lahutub, juriidiliselt ja sotsiaalselt lähtekohalt vaadatult.

3. Laste juriidiline kaitse rahvusvahelisis vahekordades.

4. Kuidas võib seaduseandja vahele astuda, et Genfi deklaratsiooni ¹⁾ põhimõtteid ellu viia.

5. Obligatoorne abi vallasemale ja ta lapsele.

Kuna mina selle sektsiooni töödest ei saanud osa võtta, siis mainisin siinkohal selle sektsiooni tööde teemad, et lugejal oleks üldpilt kongressi töödest.

Kongressist osavõtjaile näidati Lido di Roma's, mis on umbes 25 km Roomast eemal, Vahemere ääres, vana roomlaste Ostia juures, Itaalia kuninga Vittorio Emanuele III nimelist preventooriumi.

Suures kivihoones on lähedasti ruumi 400 lapsele, kes viibivad siin mitu kuud — kuni nende tervis paraneb. Asutis on eeskujulik, lahe, õhu- ja päikeseküllane. Suuremad lapsed saavad siin ka kooliõpetust, milleks on erilised klassiruumid

1) Genfi deklaratsioon on laste õiguste ja laste abistamise deklaratsioon, kõigi Rahvasteliidu liikmesriikide poolt 1924. a. alla kirjutatud.

sisse seatud. Asutis töötab kogu aasta. Ta ametlik nimi on: Colonia marina Vittorio Emanuele III.

Kongressist osavõtjail oli võimalus tutvuda Itaalia lastekaitse ja suveasunduste näitusega, mis oli suurejooneliselt korraldatud ja kogu suve avatud.

Siin võis kõike näha, mis seisab lapse tarbeiga ühenduses, sünnist kuni täisealiseks saamiseni. Olgu nimetatud lapse hällid, lapse toitlustamine, hoidmine ja mänguasjad, koolitervishoid ja suveasundused. Oli isegi suveasundus *in natura* korraldatud, kus näha võis, kuidas lapsed seal oma aega veedavad. Näituse lõpposas oli noor sõdur kõige oma varustusega.

II

Ühel ajal Lastekaitse Kongressiga pidas Roomas 24. ja 25. sept. oma kuuendat konverentsi Association internationale de pédiatrie préventive. Ka nendest koosolekuist võtsin osa, kuna olen selle ühingu liige.

Siin oli päevakorras ainult kaks teemat:

1. Preventiivsed süstimid tüfoosete haiguste vastu. Kombineeritud süstimid.

Mõned kõnelejaist soovitasid ka lapsi 2—3 aastani süstida tüfoosete haiguste vastu. Süstimine peab muidugi vabahtlik olema ja ilma ühegi sunduseta toimuma. Vanemaid tuleb selles asjas õpetada ja neile süstimiste kasu selgitada.

Mõnel pool on hakatud kombineeritud süstimi teostama. Lapsi süstitakse korraga näiteks difteeria ja tüüfuse vastu või jälle tüüfuse ja teetanuse vastu. Niisugused süstimid on sellepolest head, et rea süstimisega võib saavutada aktiivset immuunsust kahe isesuguse haiguse vastu ja pealegi näib olevat tõenäoline, et selline kaitse on suurem ja kindlam.

2. Õdede ülesanded võitluses laste haigustumise ja suremuse vastu, eriti perekondades.

Siin oli kõne all emade- ja lastenõuandlate õdede töö ja tegevus. Rõhutati õdede visiitide tähtsust perekondades, eriti aga neis, kus on palju lapsi. Üldse leiti, et õdede kaastöö abil on võimalik konstateerida, 1) et emade arv, kes oma last imevad, on suurenemas, 2) et suremiste arv laste hulgas väheneb ja 3) et lapsi viiakse haiguse puhul varemini arsti juurde või haiglasse, mis on suure tähtsusega edusamm.

III

IV Rahvusvaheline Lastearstide Kongress peeti Roomas 27.—30. sept. Kongressist võttis osa umbes 40 riiki ligi 850 osavõtjaga. Kongressil oli päevakorras ainult kolm peateemat.

1. Neuropsüühilised haigused lapseas kliiniliselt ja sotsiaalselt lähtekohalt.

Nendes küsimusis rõhutati arsti ja perekonna ligidast ja sõbralikku vahekorda. Peareferent prof. J. Jundell Stokholmist soovitas arstetele pidada ettekandeid vanematele laste kasvatamise üle. Ta ise olla seda mitme aasta jooksul teinud ja väga rahuldavaid tagajärgi saavutanud.

Mitmelt poolt sooviti, et vana perekonna- või majaanst jälle ellu tõuseks, kelle vastu oli usaldus ja kes tundis kõiki perekonna hädasid ja muresid ja võis seetõttu perekonnale tõsiseks nõuandjaks ja aitajaks olla.

2. Soola- ja veevahetus imikueas ja selle vahekord kunstliku toitmise probleemiga.

Imikukeha on väga vee- ja sooladerikas. Sooladest prevaleeruvad kaltsiumi-, kaaliumi- ja naatriumisoolad.

Vesi on imikukehas kas rakkudes või väljaspool rakke. Viimane on kas soontes või koerakkude vahel ja ta sisaldab palju naatriumi ja kloori. Tema koguhulk on umb. 40% keha-kaalust. Rakkude vesi aga on rikas kaaliumi, magneesiumi ja fosfaatide poolest.

Terve imiku kehas on soola- ja veesisalduse vahel kindel kord, kuna haige imiku kehas see vahekord lõdveneb ja nad igaüks eraldi võivad lahkuda.

Neerudel on kõige suurem tähtsus vee reguleerimisel.

Kõige raskemalt on imiku vee- ja soolavahetus rikutud ägedate toitehäirete puhul, vähem rängalt krooniliste seedehäirete ja maolukuti (*pylorus*) kitsuste puhul.

3. Lastetuberkuloosi probleem:

- a) moodsad uurimised ultraviiruse kohta,
- b) nakatusvõimalus lapselt,
- c) profülaks ja ravi.

Ultraviiruse küsimuses läksid mitmete referentide vaated diametraalselt lahku. Ühed kinnitasid ultraviiruse olemasolu, teised jällegi eitavad seda kõige kindlamini.

Kõik lapsed, kes põevad kopsu- ja kopsunäärmete-tuberkuloosi, tulevad pidada nakatusvõimelisteks ja teistest eraldada, eriti aga siis, kui nad köhivad. Kõik lapsed, kes küll on nakatatud, kuid kliiniliselt terved, samuti ka lapsed, kes välist või kirurgilist tbk. põevad, ei ole mitte nakatusvõimelised ja tulevad harilikul viisil teistega koos hoida.

Lapsi peab kindlasti hoidma igasuguse tbk. nakatuse eest. Selleks tulevad kõik isikud, kes regulaarselt ja kutseliselt lastega kokku puutuvad, sunduslikult arstlikult läbi vaadata. Samuti peab olema kõva piimakontroll.

Nakatatud lapsi tuleb tervesse ümbrusse saata, kus on puhas õhk ja palju päikest. Siin tuleb neid korralikult toita ja nad paranevad päris hästi.

See koosolek, kus tbk. probleem oli arutlusel, peeti Itaalia suures, äsja valminud tbk. uurimise ja tbk. vastu võitlemise instituudis, ametliku nimega „Istituto Carlo Forlanini“. See suurepärase asutis, mille sarnast teist maailmas ei ole, asub Rooma linna ääres, ümbritsetud parkidega ja iluaedadega. Siin on 1500 voodit iga liiki tbk.-haigeile, nendest 60 voodit lastele. Siin on mitu suurt ja hästi varustatud laboratooriumi uurimiste jaoks, tbk. muuseum, röntgenikabinetid. Siin töötab 200 arsti, nendest kindlapalgalisi 72. Kogu ehitis on maksnud 60 miljonit liiri ehk meie rahas 12 milj. krooni. Selle asutise direktoriks on vilunud arst, prof. dr. Morelli.

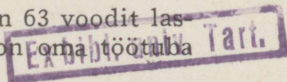
Kongressi lõpul näidati osavõtjaile Rooma ülikooli kliinikuid. Kogu Rooma ülikool kõigi teaduskondadega on koondatud ühte kohta, mida kutsutakse ülikooli linnaks „citta universitaria“. Koht on planeeritud, uued suured ehitised püstitatud, nende vahel pargid ja iluaiad.

Külastasin vana ja uut lastekliinikut. Vanas on 80 voodit, uues 60, kuid tahetakse välja ehitada kuni 100 voodini. Nad mõlemad on hästi ruumikad ja hästi varustatud kõik-suguste ravimis- ja uurimisseadetega. Lastekliinikute juhatajaks on vilunud arst prof. dr. Luigi Spolverini.

Ortopeedia-instituut on päris uus. Siin on 63 voodit lastele ja 63 voodit täiskasvanuile. Instituudil on oma töötooba kõikisuguste aparaatide valmistamiseks.

Huvitav on operatsioonisaal. Üliõpilasi ei lasta mitte operatsiooni juurde, vaid nad võivad lõikust jälgida teiselt korralt läbi klaasist kupli, mis on just lõikuslaua kohal. Niisugune korraldus on väga otstarbekohane ja väärrib järeletagemist.

Lastearstide Kongressiga ühenduses oli mitmeid vastu-võtte Itaalia juhtivate isikute poolt.

A-13608

Kongress avati Kapitoolumis Caesar'i saalis, mis oma antiiksete skulptuuride ja büstidega jättis ülla ja mitteununeva mulje.

Esimene vastuvõtt oli haridusministri poolt Palatinumis, Domus Caesareas, see on Caesar'i maja varemetes, lahtise taeva all, mis oma erakordsuse ja ajaloolikkuse poolest oli täiesti omapärane ja ületamatu.

Teine vastuvõtt oli Kapitoolumi pidusaalides ja Mussolini muuseumi ruumes Rooma kubernerite poolt. Kogu Kapitoolum, kõik verandad, õued ja iluaed olid illumineeritud. Siseruumes omapärane dekoratsioon: skulptuurid, gobeläänid, siis maalid vanemast ja kõige uuemast ajast. Ja selle kõige juures kaetud lauad ja hea orkestri muusika.

Kolmas tähtsam vastuvõtt oli väljaspool Rooma, Tivolis, villa D'Este's. See on ilus väljasõidukoht, umbes 30 km Roomast lõuna pool. Meile, kongressist osavõtjatele, oli korraldatud villa D'Este aias kella viie tee. Aed on kirjeldamatu ilus oma paljude ja mitmesuguste purskkaevudega. Ja selle juures ilus, soe ja pehme õhtupoole ilm.

Rooma kongressid ja nendega ühenduses olevad vastuvõttud ei unune.

Aadu Lüüs.